

Codde, Pieter

(AMSTERDAM 1559 - IDEM 1678)

Hij huwde in 1623 in Amsterdam, waar hij waarschijnlijk zijn verdere leven bleef wonen. Portret- en genreschilder.

Lit.: MACLAREN, blz. 79 e.v.

33 Gewelddadige beroving

Inv.nr. 214-1946

Paneel, 28 x 22 cm.

Toest.: goed, geparketteerd

Verso: fragment van tekst uit veil.cat. 1917.

Herk.: Veil. J. Unger Cannstatt, Berlijn (Cassirer), 21 maart 1917, nr. 23, met afb. als I. van Ostade, met de aantekening: '*nicht mit Bestimmtheit*' aan hem toe te schrijven. / Aanwinst 1938 (Verslag 1938).

Lit.: VERSLAG 1938, blz. 9. / MED. 1939, blz. 18. / DE WIT, blz. 50.

Heette in veil.cat. 1917 '*Die Untersuchung der Schmuggler*'. Lijkt mij echter thuis te horen in de traditie van de afbeelding van het thema '*gesel en wraak der boeren*'. Tijdens de Tachtigjarige Oorlog werd vaak in beeld gebracht hoe boeren òf het slachtoffer worden van òf wraak nemen op plunderende soldaten. Meestal zijn de enscenering en entourage anders.¹ Wel met ons stuk verwant, maar toch iets anders van techniek zijn de soldatenstukken van Benjamin Cuyp.

Het schilderij heette in veil.cat. 1917 een I. van Ostade, sinds het in de collectie is: 'Vlaams meester, eerste helft 17de eeuw'. Op het R.K.D. is het o.a. gerubriceerd als 'monogrammist H.C.', een meester van wie enkele boerenstukken in de trant van A. Brouwer bekend zijn, en als 'Pseudo van de Venne?'. Op beider werk zijn de figuren veel karikaturler (verg. cat.nr. 173-1).

Een 'Plundering van een kar', die S.J. Gudlaugsson als een laat werk van Pieter Codde beschouwde (foto aldaar opgeborgen op R.K.D.), is m.i. zeker van dezelfde hand (afb. 33A).² Zeer verwant zijn ook de 'Soldaten in de duinen' als 'Haarlems meester' in het museum te Praag (cat. 1961, nr. 24), door Gudlaugsson eveneens als Codde gerubriceerd, maar m.i. zeker door of naar P. Molijn geschilderd. Gudlaugssons associaties met Codde zijn denkkelijk geïnspireerd door een aantal voor deze meester zeer schetsmatig uitgevoerde gem. plunderingsscènes.³ In allerlei details zijn zij echter toch fijner en kundiger van uitvoering, te zeer om ons stuk en de ermee verwante werken ook op naam van Codde zelf te kunnen zetten. Evenmin van de meester zelf lijkt mij een tot dezelfde groep werken horende 'Aanranding', die in het Landesmuseum te Hannover als Codde te boek staat (cat. 1930, nr. 21). Foto R.K.D., DIAL neg.nr. 17093, rubriek 46 C 55 ('Robbing').

¹ Verg. bijv. D. Vinckboons (1578-1629), schilderijen te Amsterdam, Rijksmuseum, cat. 1934, nr. 2556, cat. 1920, nr. 2557 en diverse prenten; W.C. Duyster, Londen, National Gallery, cat. 1960, nr. 1386.

² Veil. Dordrecht (Mak), 1 december 1959, nr. 273, met afb.; veil. Heidelberg (Tenner), 9 april 1960, nr. 3019, beide malen als S. van Ruysdael.

³ 1. Weimar, Staatliche Kunstsammlungen, inv.nr. G. 1111; 2. Dresden, Gemäldegalerie, cat. 1930, nr. 1386.

Afb. 33A Omgeving van P. Codde, paneel, 39 x 52 cm.
Veil. Heidelberg, 9 april 1960, nr. 3019